
CUTUB 3: HAWLGALLADA CAAFIMAAD EE MUSIIBADA—QAYBTA 1

Cutubkan dhexdiisa waxaad ku baran doontaa:

- **Xaaladaha Naf-gooyada ah:** Sida loo aqoonsado oo loo daweeyo hawo-mareen xidhmay, dhiigbax iyo shoog.
- **Kala soocid:** Mabaadii'da kala soocid iyo sida loo qabto qiimaynta eegmada.

CUTUB 3: HAWLGALLADA CAAFIMAAD EE MUSIIBADA—QAYBTA 1

SOO DHAWEYN IYO ARARTA CUTUBKA

Baahida loo qabo hawlgallada caafimaad ee musiibada waxay ku salaysan yihiin labo u qaadasho:

- Tirada dhibanayaashu waxay ka badan doonaan inta si maxalli ah loo daweyn karo.
- Waareyaasha (kuwa bedbaada) ayaa kuwa kale caawin doono. Waxay samayn doonaan wax kasta oo ay yaqaanniin sida ay u sameeyaan. Waxay u baahan yihiin farsamooyin nafta bedbaadiya ama musiibada ka dib loo baxsado.

Waxaa jira saddex weji oo dhimasho nararro ka timid ah:

- Weji 1: Dhimasho daqiiqado gudahood ah oo ay keento dhaawacyo awood badan oo aan wax laga qaban karayn oo gaara organnada jirka ee muhiimka ah
- Weji 2: Dhimasho dhawr sacadood gudahooda ah oo ay keento dhiig-baxid xad-dhaaf ah
- Weji 3: Dhimasho dhawr beri ama usbuuc gudahood ah oo ay keentay dhawr habdhis oo kharraaba (sida., ka sii darid dhaawac ku yimid)

Cilmi-baaristii Peter Safer uu sameeyey ka dib dhulgariirradii Chile, Peru, iyo Italy waxay muujiyeen in in ka badan 40 boqolkiiba oo dhibbanayaasha musiibada ee geerida wejiga labaad iyo saddexaad ah in la bedbaadin karo haddii lagu sameeyo daryeel sahlan oo caafimaad.

Shaqaalaha CERT waxaa loo tababaray in ay bixiyaan:

- Daweyn xaaladaha naf-gooyada ah—marin-haweed xirmay, dhiig-bax, iyo shoog—iyo xaalado kale oo aan aad degdeg u ahayn.
- Wanaagga ugu badan oo loo sameeyo tirada dhibbanayaal ee ugu badan, iyadoo kala soocid sahlan iyo daweyn dhaqso ah la samaynayo.

Musiibo markay dhacdo, waxaa jiri doona dhibbanayaal ka badan samatabbixiyeyaasha, caawin degdeg ahna lama heli karo. CERTyadu waa in ay awoodaan in ay degdeg iyo diricnimo u shaqeeyaan si ay nafo u bedbaadiyaan.

SOO DHAWEYN IYO ARARTA CUTUBKA (WELI SOCOTA)

HIMILOOYINKA

Dhamaadka cutubkan, waxay tahay in aad awooddo in aad:

- Aqoonsato “dilaayada.”
- Dabbakhdo farsamooyinka loo furo hawo-mareenka, xakamaynta dhiigbaxa, iyo daweynta shoogga.
- Samayso kala soocid iyadoo lagu jiro xaalad la matelay oo musiibo.

Bartilmaameedka hawlgallada caafimaad ee musiibada waa in wanaagga ugu badan loo sameeyo dadka ugu badan. Musiibada ay jiraan dhibbanayaal badan, waqtiga ayaa noqon doona muhiim. Xubnaha CERT waxay u baahan doonaan in ay u shaqeeyaan si dhaqso ah oo hufan si ay u caawiyaan dhibbanayaalka ugu badan.

Cutubkani wuxuu ku bari doonaa “saddexda dilaa” iyo mabaadii’da kala soocid. Inta aad ku jirto cutubkaan, waxaad fursado u heli doontaa in aad si gacan ku hayn ah wax uga baratid farsamaatiga daweynta, waxaanad dhamaadka cutubkan firsad u heli doontaa inaad qabatid qaymayno kala soocid iyadoo lagu jiro musiibo markaa la metelayo.

Qaybta hore waxay ka hadli doontaa daweynta xaaladaha naf-gooyada ah: Xirmidda hawo-mareenka, dhiigbaxa saayidka ah, iyo shoogga.

DAWEYNATA XAALADAH NAFA-GOYADA AH

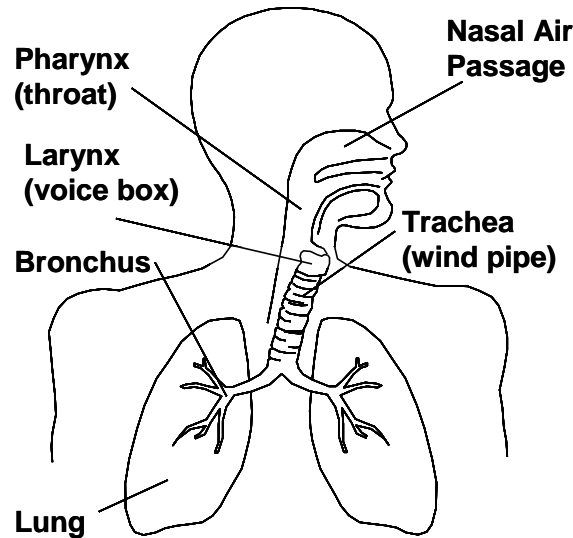
Gurmadka caafimaadka, hawo-mareenka xirma, dhiigbaxa, iyo shoogga waa “dilaayaal.” Mudnaanta koowaad ee hawlgallada caafimaad waa in lala tacaalaa kuwaa wax dili kara iyadoo:

- La furayo hawo-mareenka.
- Xakamaynayo dhiigbaxa saa'idka ah.
- La daweynayo shoogga.

Qaybtani waxay ku bari doontaa sida loo aqoonsado “dilaayada” iyadoo la ogaanayo astaamahooda iyo saamaynta ay jirka ku leeyihiin.

Weligaa xiro qalabka bedbaadada: Halmatka, Okiyalka, galoofyada, maaskaro, iyo buud. Farsamo waqtiga tashiisa waxa weeye in aad galoofyo jilcan ka hoos xirato kuwaada shaqaynta. Dabadeed markii aad heshid dhibbane, waxaad siibi kartaa galoofyadaada shaqada, waxaadna markaa diyaar u tahay in aad la shaqayso dhibbanaha.

FURIDDA MARINKA HAWADA

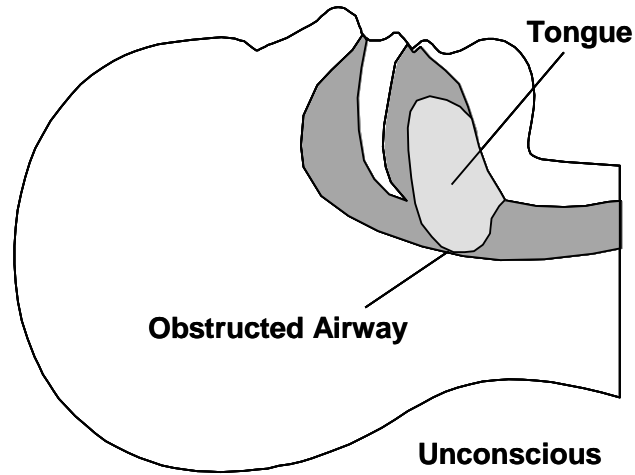


Waaxyaha Habdhisga Neefsashada

Waaxyaha Habdhisga Neefsashada, oo muujinaya cunaha, marinka cad ee hawada sanduuqa codka tuubbada hawada, iyo hawa-ka-qaadaha sambabbada.

Habdhisga neefsashadu wuxuu ka kooban yahay marinno hawo, sambabbo, iyo murqo.

DAWEYN TA XAALADAH A NAF-GOOYADA AH (WELI SOCDA)



Hawo-mareen uu Xiray Carrabku

Waxa ugu badan ee marinka hawada xira waa carrabka. Marka uu dhibbanuhu miyir la'yahay ama miyir li'i ku dhaw yahay, gaar ahaan kan dhabarka u jiifa, carrabka — oo muruq ah—ayaa fidsami kara oo xiri kara marinka hawada. Dhibbanaha looga shakiyo marin hawo oo xiran waa in si degdeg ah loo hubiyaa in uu neefsanayo, haddii ay muhiim noqotana waa in loo furaa marin-haweedka.

Marka laga shakiyo xirmidda marin-haweed, xubnaha CERT waa in ay banneeyaan marin-haweedka iyagoo isticmaalaya dariiqada Madaxa-Janjeeri/ Garka-dallac.

Dariiqada Madaxa-Janjeeri/ Garka-dallac ee Lagu Furo Marin-haweedka

Tallaabo	Ficil
1	Isagoo kuu jira gacan dheerarked, rux dhibbanaha adigoo garabka ka taaban, kuna dhawaaq"ma i maqli kartaa?"
2	Haddaanu dhibbanuhu kuu jawaabin/karaynin, baabbacada hal gacan ah saar dhafoorka hore ee wejiga.
3	Saar labada farood ee gacanta kale garka hoostiisa, oo u janjeeri qalka dhinaca sare adigoo madaxa si tartiib ah gadaal ugu janjeerinaya.
4	Dhegtaada saar afka dhibbanaha guudkiisa, adigoo eegaya dhinaca cagaha dhibbanaha, oo gacan saar ubucda dhibbanaha.
5	<i>Ka eeg xabad soo kacsan.</i>
6	<i>Dhegayson hawo is-daba maraysa.</i>
7	<i>Ka taabo ubuc dhaqdhaqaaqaysa.</i>

DAWEYNATA XAALADAHA NAF-GOOYADA AH (WELI SOCDA)

LAYLI: FURIDDA MARIN-HAWEEDKA

Ujeedo: Layligani wuxuu kuu oggolaanayaa in aad isku samaysaan dariiqada Madaxa-Janjeeri/ Garka-dallac si tijaabo ah.

Tilmaamo: Raac tallaabooyinka hoose si aad u dhamaystirto layliga:

1. U shaqeeya labo-labo—qof baa noqonaya dhibbanaha lkan kalena samatabbixiyaha.
2. Dhibbanayashu waa in ay dhabarka ugu seexdaan dhulka oo ay isku qabtaan indhahooda.
3. Samatabbixiyuhu waa in uu dhibbanaha ku sameeyaa dariiqada Madaxa-Janjeeri/ Garka-dallac si uu u furo marin-haweedka.
4. Marka uu samatabbixiyuhu sameeyo laba ama saddex isku day oo dariiqada Madaxa-Janjeeri/ Garka-dallac ah, dhibbanaha iyo samatabbixiyuhu waa in ay is-beddelaan.

DAWEYNTA XAALADAHA NAF-GOYADA AH (WELI SOCDA)

Qayb ka mid ah himiladaada waa in aad wanaagga ugu badan u samayso tirada dadeed ee ugu badan. Sababtaa awgeed, haddii aan neefsashadii lagu soo celinin isku dayga koowaad iyadoo la isticmaalayo dariiqada Madaxa-Janjeeri/ Garka-dallaca, xubnaha CERT waa in ay isku dayaan mar kale iyagoo isticmalaya dariiqada iyada ah. Haddii aan neefsashada lagu soo celinin isku dayga labaad, xubnaha CERT waa in ay u gudbaan dhibbanaha xiga.

Haddii neefsashadii la soo celiyo, waa in furraanta marinka hawada la sii wadaa. Hal xeelad waa in loo isticmaalaa mutaddawac ama bukaan socod in uu madaxa dhibbanaha ku xajiyo meeshiisa. Marin-haweedka waxaa sidoo kale loo joogtayn karaa in waxyaabo jiljilicsan la geliyo garbaha dhibbanaha hoostooda si garbaha loo yara dallaco oo uu markaa u furraado marin-haweedka.

XAKAMAYNTA DHIIGBAXA

Dhiigbax aan la xakamaynin wuxuu marka hore keenaa tamar darro. Haddii aan dhiigbaxa la koontaroolin, qofku waqti yar gudahiis ayuu shoog ku dhacayaa, ugu dambayntana wuu dhimanayaa. Qofka qaangaarka ahi waxa ku jira ilaa shan litar oo dhiig ah. Haddii uu daato hal litar waa uu dhiman karaa.

Waxaa jira saddex nooc oo dhiigbax ah, waxaana nooca degdeg loogu ogaan karaa xawliga uu dhiiggu ku qubanayo:

- Dhiigbax halbowle. Halbowlayaashu waxay dhiigga ku safriyaan cadaadis sare. Dhiigbax halbowle waa dhiigbax burqanaya.
- Dhiigbax xidid. Xididdadu waxay dhiigga ku safriyaan cadaadis hoose. Dhiigbax xidid waa dhiigbax qulqulaya.
- Dhiigbax tiftafyo. Tiftafyadu waxay sidoo kale dhiigga ku safriyaan cadaadis hoose. Dhiigbax tiftaf waa dhiigbax tiflaynaya.

Waxaa jira saddex dariiqo oo waaweyn oo dhiigbaxa loo xakameeyo:

- Cadaadis toos ah
- Sare u qaadid
- Cadaadin xubnaha ah

DAWEYNATA XAALADAHA NAF-GOYADA AH (WELI SOCDA)

Hannaanka loo Xakameeyo Dhiigbaxa

Dariiqada	Hannaanka
Cadaadis toos ah	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cadaadis toos ah dhaawaca dushiisa adigoo dhaymo nadiif ah saaraya nabarka oo si adag u cadaadinaya. ▪ Ku hay cadaadiska dhaymada adigoo boogta u duubaya si <u>adag</u> oo faashadda cadaadiska ah.
Sare u qaadid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Boogta sare ugu dallac heer ka sarreeya wadnaha.
Cadaadis Xubno	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cadaadis saar xubin cadaadiseedka ugu dhaw si aad u yarayso qulqulka dhiigga u socda nabarka. Isticmaal: <ul style="list-style-type: none"> • Barta cududda markii ay gacantu dhiig baxayso. • Barta bawdada marka ay lugtu dhiig baxayso. <p>(Eeg sawirrada ku yaal bogga soo socda oo ka hel muujinta barahaas cadaadinta.)</p> <p>Waxaa kale oo jira baro kale oo cadaadis oo uu baruhu ku tusi kari doono.</p>

Cadaadis toos ah oo uu la jiro sare u qaadis ayaa wax ka qabata inta badan dhiigbaxyada. Muuji hannaanka loo xakameeyo dhiigbaxa iyadoo la isticmaalayo cadaadisyo toos ah:

- Tallaabo 1: Saar cadaadis toos ah boogta dusheeda adigoo saaraya dhaymo boogta dusheeda oo weliba u cadaadinaya si adag.
- Tallaabo 2: Ku hay cadaadiska dhaymada dusheeda adigoo si adag ugu duubaya faashadaha cadaadiska.

Cadaadis toos ah iyo sare u qaadis waxay qaadan karaan 5 ilaa 7 daqiiqo si aad dhiigbaxa gebigiis u joojiso. Isticmaalka dhaymada iyo faashadda cadaadiska waxay samatabbixiyaha u oggolaadaan in uu u gudbo dhibbanaha xiga.

Faashad cadaadis waa in lagu xiraa qaanso, si markaa loo debcin karo —intii la goyn lahaa—si aad u eegto boogta, deedna dib loogu xiro. Hannaankani wuxuu wax ka gala in uu xifdiyo sahayda oo uu tashiilo waqtiga.

Dhiigbaxa waxaa kaloo lagu xakamayn karaa iyadoo sare nabarka loo qaadayo: Sare ugu qaadidda boogta heer wadnaha ka sarreeya. Sare u qaadidda waxaa loo isticmaalaa iyadoo lagu darayo cadaadis toos ah.

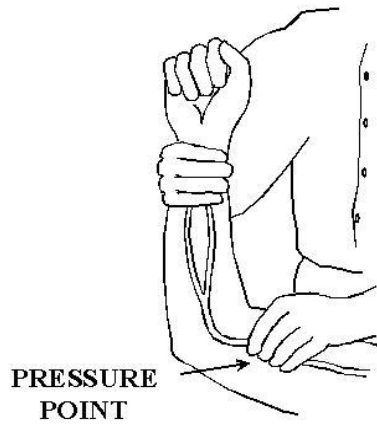
Waxaa kaloo jira xubno cadaadineed oo loo isticmaali karo in lagu dhimo qulqulka dhiigbaxa.

DAWEYNTA XAALADAHA NAF-GOYADA AH (WELI SOCDA)

Baraha cadaadiska oo inta badan la isticmaalo waxay yihiin:

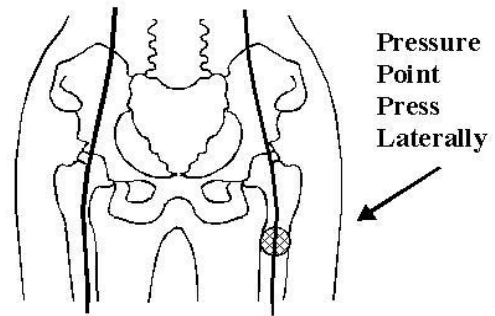
- Bar cududeedda oo gacanta ah.
- Bar bawdeedka oo lugta ah.

Dhibbanayaashu ha is caawiyeen, mar kasta oo ay suuroggal tahay.



Bar Cadaadiska Cududda

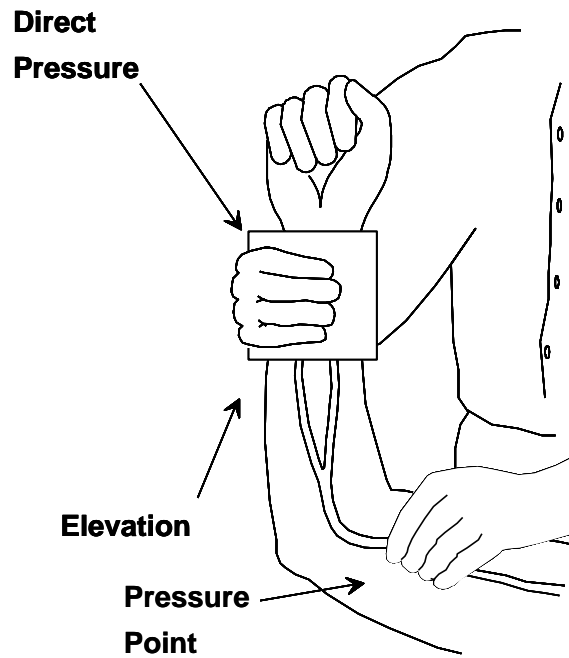
**Bar Cadaadiska Cududda
Xusulka korkiisa.**



Bar Cadaadiska Bawdada

**Bar Cadaadiska Bawdada
Bawdada sare.**

DAWEYNTA XAALADAHA NAF-GOYADA AH (WELI SOCDA)



Methods For Controlling Bleeding

Dariiqooyinka Xakamaynta Dhiigbaxa ayadoo la isticmaalayo cadaadis toos ah oo boogta korkeeda ah, sare u qaadis, iyo baraha cadaadiska.

DAWEYNATA XAALADAHA NAF-GOYADA AH (WELI SOCDA)

LAYLI: XAKAMAYNTA DHIIGBAXA

Ujeedo: Layligani wuxuu kuu oggolaanayaa in aad gacanta ka samayso farsamooyinka lagi xakameeyo dhiigbaxa.

Tilmaamo: Raac tallaabooyinka hoose si aad u samayso layligaan:

1. Mar labaad u shaqeeya laba-labo – Qof baa noqonaya dhibbane kan kalena samatabbixiye.
2. Dhibbanayaashu waa in ay dhabarka u seexdaan dhulka oo ay isku qabtaan indhahooda.
3. Samatabbixiyuhu waa in uu isticmaalo cadaadis toos ah si uu u xakameeyo dhiigbaxa boog la metelay oo dhudhunka midige ku taal oo wax yar xusulka ka hoosaysa. Samatabbixiyuhu waa in uu:
 - Istickmaalo faashadda cadaadiska.
 - Sare u qaado gacanta.
 - Ku soo celi labada tallaabo.
 - Ku soo celi labada tallaabo si dhaqso leh.
4. Marka uu sanmatabbixiyuhu sameeyo ugu yaraan saddex isku day isagoo isticmaalaya farsamo walba, dhibbanaha iyo samatabbixiyuhu waa in ay isbeddelaan.

Dhiigbaxa waa in loo xakameeyaa sida u dhaqso badan oo suuroggal ah si aan halis loo gelin nafta dhibbanaha oo aanu dhibbanuhu dhiigbax ugu dhiman.

Waa in aad mar kasta xirataa galoofyadaada cinjirka ah, okiyaalkaaga, iyo maaskare si aad isaga dhawrto dulinnada uu dhiiggu qaado, sida Cagaarshow iyo HIV.

DAWEYNATA XAALADAHA NAF-GOYADA AH (WELI SOCDA)

AQOONSIGA IYO DAWEYNATA SHOOGGA

Shooggu waa jirro ka imanaysa wareegga dhiigga oo xumaada. Haddii shoog lagu jiro waxaa dhimanaya:

- Unugyada.
- Tifafka.
- Organno dhan.

Jirku marka hore wuxuu kabi dhiigbaxa wuxuuna qarín astaamaha shoogga. Sidaa awgeed, waxaa muhim ah in si joogto ah loo qiimeeyo bukaannada shoogga oo lala socdo xaaladdooda.

Calaamadaha waaweyn ee xubnaha CERT ay raadiyaan waxay yihiin:

- Neefsasho degdeg ah oo soke.
- Midab beddelan oo ka badan 2 ilbidhiqsi.
- Yeeli waa in la raaco amarrada sahlan, sida, “Dhuuji gacantayda.”
- Midabka maqaarka oo beddelma.

Midab beddelanku waa muddada ay qaadato in uu midabku soo noqdo. Tan waxaa kale oo la yiraahdaa baaridda “blanch.”

DAWEYNATA XAALADAHA NAF-GOYADA AH (WELI SOCDA)

In kastoo dhibbanayaasha la ildaran shooggu ay oomi karaan, waa in aanay cunin oo cabin waxbana, maxaa wacay waa ay ku yaqyaqson karayaan.

Hannaanka Xakamaynta Shoogga

Tallaabo	Fal
1	<ul style="list-style-type: none">▪ U seexi dhibbanaha dhabarkii/keeda.▪ Dallac lugaha 6-10 inji ka sare heerka wadnaha.▪ Ha furnaado marinka hawada.
2	<ul style="list-style-type: none">▪ Xakamee dhiigbaxa cad-yaalka ah.
3	<ul style="list-style-type: none">▪ Gacanta ku hay heerkulka jirka (tus. Dhulka iyo dhibbanahaba buste ku dad haddii ay muhiim tahay).
4	<ul style="list-style-type: none">▪ Ka fogow gacan ku qabasho xooggan ama qallafsan haddii aysan dhibbanaha iyo samatabbixiyahaba halis dhaw ku jirin.

LAYLI: DAWEYNATA SHOOGGA

Ujeeddo: Layligani wuxuu kuu oggolaanayaa in aad samayso tallaabooyinka lagu daweeyo shoogga.

Tilmaamo: Raac tallaabooyinka hoose si aad u dhamaystirto layliga:

1. Laba laba u wada shaqeeya dhibbane iyo samatabixiye ah.
2. Dhibbanayaashu waa in ay dhabarka dhulka ugu seexdaan, waana in ay isku qabtaan indhahooda.
3. Samatabbixiyuhu waa uu dhibbanaha u daweeyaa isagoo ku salaynaya aragtiinkii uu baruhu siiyey.
4. Dhibbanaha iyo samatabbixiyuhu waa in ay dabadeed doorarka kala beddeshaan.

KALA SOOCID (TRIAGE)

Kala soocid waa eray bixin Faransiis ah oo micneheedu yahay “in la kala ogaado.”

Inta lagu jiro kala soocid, waxaa la qiimeyaa dhibbanayaasha, lana kala soocaa iyadoo la eegayo sida ay xaaladdoodu iyo daweyntoodaba khatarta u tahay, oo markaana loo diyaargarooobo daweyn daahda ama mid dhaqso ah.

Kala soocid waxaa runtii soo allifay ciidamada waxaanay khibradu hadda ina tusaysaa in kala oocidi ay waxgal tahay xaaladaha ay jiraan

- Dhibbanayaasha ayaa ad uga badan samatabbixiyeyaasha.
- Khayraad (sahay) kooban aaa jirta.
- Waqtigaa muhiim ah.

Kala soocidi waxay dhacdaa sida ugu dhaqsaha badan markii dhibbane la helo ama la samatabbixiyo.

Inta kala sooca lagu jiro, xaaladaha dhibbanaha ayaa la qiimeeyaa oo la kala mudnaan siiyaa loona kala calamadiyaa (sumadaa) saddex cayn:

- Degdeg (I): Dhibbanaha wuxuu qabaa dhaawac naf-gooyo ah (neef ku xiran, dhiigbax, ama shoog) oo u baahan la tacaalid degdeg ah oo lagu bedbaadiyo naftiisa/teeda, daweyn dhaqso ah oo naf-bedbaadin ah ayaa loo baahan yahay.
- Dahin (D): Dhaawacyadu halis ma gelinayaan nafta dhibbanaha. Dhibbanaha wuxuu u baahan karaa daryeel xirfadle, laakiin daweynta waa la daahin karaa.
- Dhintay (DEAD): Neefsi ma jiro markii laba goor laysku dayey in loo furo marin haweedka. Sababtoo ay tahay in CPR ay tahay qofba qof, hawl badanna loo baahan yahay, CPR lama sameeyo marka ay dhibbanayashu ka badan yihiin samatabbixiyeyaasha.

Yolka barnaamijka CERT waa in wanaagga ugu badan loo sameeyo tirada dadeed ee ugu badan.

Kala saaridda ka dib, bukaannada waxaa la geeyaa meelo daweyneed oo loogu talaggalay (daryeel degdeg ah, daryeel daahsan, ama xabaalaha). (Ogow: Haddii aad meelahaaga daweynta kala calaamadisay adigoo isticmaalaya “I,” “D,” iyo “Morgue,” waxaad mutaddawiciinta markaa hawsha ku jira u sheegi kartaa in ay dhibbanayasha “I” u qaadann aagga daweynta “I” iwm.)

KALA SOOCID (TRIAGE) (WELI SOCOTA)

KALA SOOCIDDA MARKII LA JOOGO BAY'AD MUSIIBO

Hannaanka guud ee samaynta kala-soocid waxay yihiin:

- Tallaabo 1: Istaag, Eeg, Dhegayso, oo Fikir. Inta aadan billaabin, istaag oo cabbir xaaladda adigoo dhinacyada eegaya, dhegaysanayana. KA FIKIR nabdoonaantaada, awooddaada, iyo xaddidnaantaada, oo gooso haddii aad xaaladda wax ka qabshadeeda isku deyeysid iyo sida aad isugu deyeeyso.
- Tallaabo 2: Samee kala soocid cod ah. Ku billow inaad kor u dhawaaqdo, “Kooxdii Kajawaabidda Musiibada. Haddii aad socon kartaan, codkayga xaggiisa soo aada.” Haddii ay jiraan waareyaal (survivors) socon kara, far in ay meel u qoondaysan joogaan, oo wado hawshaada kala soocidda. (Hadday samatabbixiyeyashu rabaan caawin oo ayna jiraan waareyaal socon kara, marka waa in waareyaashaas la weydiisto in ay caawimaad geystaan) Dadkaa iyaga ahi waxay bixin karaan xog waxtar ah oo ku saabsan meelaha ay dhibbaneyaaha aan la helin joogaan.
- Tallaabo 3: Ka billow meesha aad taagan tahay, oo raac marin habaysan. Ka billow dhibbanaha kuugu dhaw oo sii wad daryeelka adigoo isticmaalaya habraac qorshaysan.
- Tallaabo 4: Qiimee dhibbane kasta oo sumad “I” (Dhaqso), “D” (daahsan), ama “DEAD oo ah ‘dhintay.’” Xusuusnow in aad qiimayso kuwa dhaawacan laakiin soconaya.
- Tallaabo 5: Dawee dhibbaneyaasha “I” markiiba. Dhibbaneyaasha “I” u samee furitaan marin-haweed, xakamayn dhiigbax, iyo daweyn shoogga.
- Tallaabo 6: Diiwaangeli natiijooyinka kala-soocidda si loo gaaro:
 - Gaarsiin waxgal ah oo aaladda [iyo dadka wax gargaara ah.]
 - Xog ku saabsan meelaha ay ku sugan yihiin dhibbaneyaasha.
 - Diiwaanin degdeg ah oo ku saabsan tirada dhibabka iyo sida uu u kala halisan yihiin.

Bedbadsanaanta samatabbixiyaha ayaa aad u muhiim ah inta lagu jiro kala-sooc. Xiro qalab ku ilaaliya oo ku habboon si aadan khatar u gelinin naftaada.

KALA SOOCID (TRIAGE) (WELI SOCOTA)

SAMAYNTA QIIMAYNTA KALA SOOCIDDA

Hannaanka Kala Soocidda

Tallaabo	Procedures
1	<p>Fiiri hawo-mareenka/neefsashada. Adigoo u jira hal baac rux dhibbanaha oo qayli. Haddii uusan dhibbanuhu kuu jawaabin:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Meelee marinka hawada. ▪ Eeg, dhegayso, oo taabo. ▪ Fiiri celceliska neefsigu. Neef-qaad aad u dhaqso ah (ka badan 30 daqiiqaddii) wuxuu muujiyaa shoog. Ka dawee shoog kuna calaamadi “I.” ▪ Haddii uu ka yar yahay 30 daqiiqaddii, dabadeed u gudub talaabo 2. ▪ Haddaanu dhibbanuhu neefsanayn, ka dib labo isku-day oo marin hawed furid ah, dabadeed ku calaamadee “DEAD” oo ah “DHINTAY.”
2	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fiiri wareegga/dhiigbaxa. ▪ Qaado fal degdeg ah si aad u xakamayso dhiigbax saa’ida. ▪ Fiiri wareegga adigoo isticmaalaya baaridda “blanch” (oo midab gaddoonka ah). <ul style="list-style-type: none"> • Riix meel ka mid ah maqaarka ilaa uu midabku ka tago. Meel wanaagsan oo sedan la yeelo waa baabbacada gacanta. Fadhiga ciddida mar mar ayaa la isticmaalaa. • Waqtiyee inta ay qaadato in uu midabkii caadiga ahaa soo noqdo. ▪ Ka dawee shoog haddii midabka caadiga ah uu ku soo noqdo ka badan 2 ilbiriqsi, kuna sumad “I.”
3	<p>Fiiri xaaladda maskaxeed. Sii amar tusaale ah, sida “tuuji gacantayda.” Awoodid la’anta in la jawaabo waxay muujisaa muhiimnimada in la daweeyo shoog. Ka dawee shoog kuna sumad “I.”</p>

Haddii uu dhibbanuhu ku baaso tijaabooyinka oo dhan, xaaladdiisu ama xaaladdeedu waa “D.” Haddii u dhibbanuhu ku dhaco hal tijaabo, xaaladdiisu waa “I.” Xusuusnow in qof walba la sumado. Dhamaan dhibbanayaasha lagu sumado “I” sii marin-haweed eegid, xakamayn dhigbax, iyo daweyn shoog.

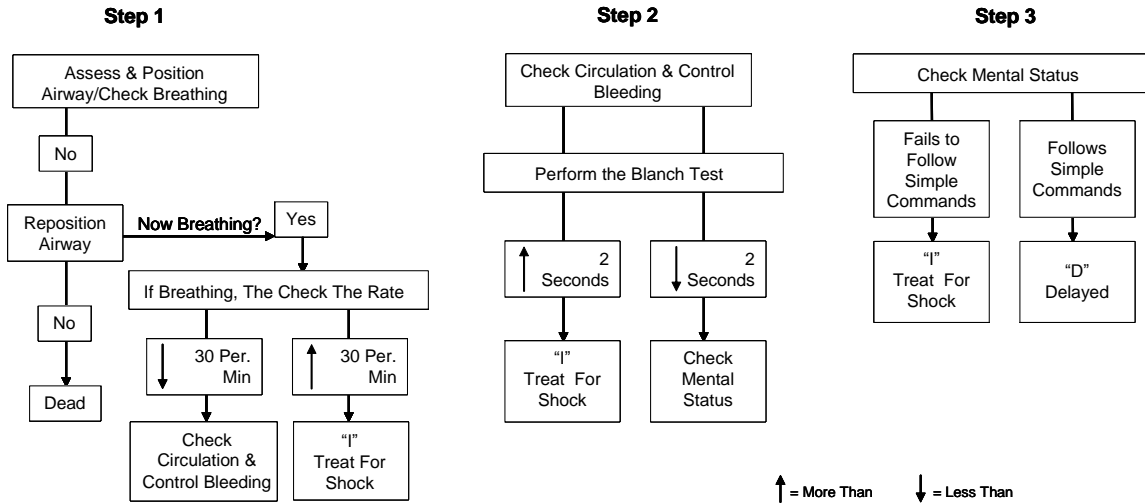
KALA SOOCID (TRIAGE) (WELI SOCOTA)

DIWAANINTA KALA SOOCID

Diiwaangelinta Kalasocidda oo Tusaale ah

	Meesha			
	A	B	C	D
I	1	2	0	1
D	0	2	5	3
Dead (dhintay)	3	7	1	0

KALA SOOCID (TRIAGE) (WELI SOCOTA)



Kaarto Liicdo Go'aanka Kala Soocidda ah

Kaarto Liicdo Go'aanka Kala Soocidda ah, oo muujinaya saddexda tillaabo ee hannaanka kala soocidda. Tallaabo 1: qiimee oo meelee marin-haweedka oo eeg neefsiga; Tallaabo 2: Eeg wareegga dhiigga oo xakamee dhiigbaxa; Tijaabo 3: Eeg xaaladda miyirka.

Waqtiga ayaa aad muhiim u ah musiibada. Ma awoodi kari doontid in aad waqti badan ku lumiso hl dhibbane ah wax ka qabashadiis.

Ka faa'iidayso layliyada maxalliga ah oo ka dhigo waddo aad ku xagsato xirfadahaaga kala soocidda iyo inaad uga fogaato meel-ka-dhacyada kala sooca.

Meel-ka-dhacyada Kala saaridda waxaa ka mid ah:

- Yool, abaabul, iyo qorshe la'aan.
- Hoggaan go'aan jilicsan.
- Muhiimad badan oo la saaro hal dhaawac.
- Daweyn (meeshii kala-sooca) oo la sameeyo.

KALA SOOCID (TRIAGE) (WELI SOCOTA)

LAYLI: SAMAYNTA KALA-SOOCIDDA

Ujeedo: Layligan waxaa loogu talaggalay in uu kuu oggolaado in aad gacan-ku-hayn ku samaysid kala-sooc, adigoo uu ku saaran yahay cadaadis sare.

Tilmaamaha: Raac tallaabooyinka hoose si aad u dhamaystirto layliga:

1. U shaqeeya kooxo ay tiiba 6-qof tahay. Koox kasta, saddex qof ayaa u dhaqmi doonta sidii dhibbane, saddexna waxay u dhaqmi doontaa sidii kooxda goobidda iyo samatabbixinta (laba samatabbixiye iyo hal raadiye).
2. “Dhibbanayaashu” waa in ay kaar ka qaataan Baraha oo ay ku koolleeyaan shaararkooda.
3. Dhibbaneyaashu waa in ay isku kala fidiyaan oo ala aadaan meesha loo qoondeeyey in ay tahay aagga “musiibada.”
4. Saddexda “samatabbixiye” waxay haysan doonaan 5 daqiiqo oo ay u:
 - Sameeyan kala-sooc dhamaan dhibbaneyaasha oo ay go’aanadaan sida mid kasta loo sumadayo oo loo daweynayo.
 - Diiwaan geli tirada dhibbanayaasha eek u jira cayn kasta oo kala-sooca ka mid ah (degdeg, daahsan, dhintay).

GEBAGGEBADA CUTUBKA

Qodobbada muhiimka ah ee cutubkan waxaa ka mid ah:

- Awoodda xubinta CERT ee furidda marin-haweedka, xakamaynta dhiigbaxa, iyo daweynta shoogga ayaa lagama maarmaan u ah bedbaadinta nafaha.
 - Isticmaal dariiqada Madaxa-Janjeeri/Garka-dallac si aad u furto marin-haweedka.
 - Xakamee dhiig-baxa adigoo isticmaalaya cadaadis toos ah, sare u qaadid, iyo/ama bar-cadaadisyada.
 - Haddii ay jirto su'aal ku saabsan in uu dhibbane shoog qabo iyo in kale, shoogga ka daawee.
- Kal soocid waa hab si dhaqso ah loogu qiimeeyo dhaawaca dhibbanaha oo markaana loo horma-geliyo daweyntiisa. Hannaanka sameynta qiimaynaha kala sooca wuxuu ku tacalluqaa eegidda iyo ogaanshaha:
 - Celceliska marin-haweedka iyo neefsashada.
 - Dhiigbaxa iyo dhiig-wareegga.
 - Xaaladda miyirka.

Hawlgallada caafimaad ee musiibada waxay u baahan yihiin qorshayn taxaddar leh, wada shaqayn, iyo ku-celcelin. Ka faa'iidayso ka qayb-qaadashada tijaabada bulshada oo dhan ah oo laylaga musiibada ah mar kasta oo la jadweliyo.

XILSAAR SHAQO-GURI

Aqri oo wax ka baro Cutubka 4: Hawlgallada Caafimaad ee Musiibada — Qaybta 2 casharka kan xiga ka dambe.

U soo qaado buste, faashad duuban, koollo, iyo kaarboor casharka soo socda.

